

החלטות ירוקות לשנה החדשה

מערך פתיחת שנה

נושא הפעילות: כיצד כל תלמיד ותלמידה יכולים לעזור לשמור על הסביבה?
מטרות הפעילות: להעלות את המודעות לצורך לשמור על הסביבה, לעודד חשיבה על התרומה האישית של כל אחד ואחת, לפתח מיומנות של קביעת יעדים ותכנון.

שכבת גיל: ג'-ו'

משך הפעילות: 45 דקות

חומרים נלווים למערך: מצגת + קובץ המפרט את מה שעושים בעת הקרנת כל שקופית

פתיחת הפעילות

הקרינו לתלמידים את השקופיות הראשונות של המצגת, המציגות סרטונים קצרים שמייצגים התחלות חדשות בטבע (פרפר מגיח מגולם, גוזל בוקע מביצה, ניצן פורח וכו') ושאלו את התלמידים: מה לדעתכם הסרטונים מייצגים? דונו עם התלמידים: מה מיוחד בהתחלות של שנה חדשה? מה אתם חושבים שיהיה שונה השנה בבית הספר לעומת השנה הקודמת? הסבירו את התפיסה של החלטות לשנה חדשה, למשל, "השנה אקרא יותר ספרים" או "השנה אתחיל חוג חדש ואלמד כישורים חדשים". סכמו והכינו את התלמידים להמשך: השנה נוכל גם להחליט החלטות הקשורות לשמירה על הסביבה!

המשיכו במצגת תוך התייחסות לנושאים הבאים:

1. הטבע הוא ביתם של בעלי החיים והצמחים.
2. מינים רבים של יצורים נכחדו בגלל הרס סביבת המחיה שלהם. השפעת האדם היא אחת הסיבות להכחדה זו.
3. כמו בעלי חיים וצמחים, גם בני האדם תלויים בטבע בריא. כולנו זקוקים לאוויר נקי, מים מתאימים לשתייה ומזון מתאים.
4. חשוב לשמור על הטבע, וכל אחד ואחת מאיתנו יכולים לעזור לשמור על הטבע.

היום נחשוב ביחד איך כל אחד ואחת מאיתנו יכולים לעזור לשמור על הסביבה בשנה החדשה. אילו דברים אנחנו יכולים לעשות בבית, בכיתה ובבית הספר שיעזרו לשמור על הטבע.

מהלך הפעילות

נחלק לתלמידים עלים ירוקים מבריסטול ונבקש מהם לרשום על עלה החלטה שהוא/היא יכולים לקחת על עצמם לשנה הקרובה (ראו בנק רעיונות בטבלה להלן). אפשר גם לעבוד בזוגות או בקבוצות. נשתמש בשקופית הרעיונות כדי לכוון את התלמידים לנושאים שבהם הם יכולים לקבל החלטות ירוקות. עוזדו את התלמידים לחשוב בצורה יצירתית והסבירו להם שגם רעיונות קטנים יכולים להיות בעלת השפעה גדולה. הדגישו גם שעליהם לכתוב החלטות מעשיות, כאלה שהם באמת יוכלו לקיים בחיי היום-יום שלהם.

נכין על לוח תלייה בכיתה גזע עץ (ראו דוגמה בסוף הקובץ) ונאפשר לכל אחד מהתלמידים ולתלות את העלה שלו/שלה ולספר מה הוא/היא בחרו ולמה. העץ ייקרא "עץ ההחלטות הירוקות" ויוכל להישאר בכיתה במהלך השנה. כך תוכלו לחזור אליו מדי פעם, לבדוק האם התלמידים עמדו בהחלטות שלהם וגם לקחת ממנו רעיונות לפעילות.

בנק רעיונות לכיתה ולבית וכיצד כל רעיון קשור לשמירת טבע

פעולה	קשר לשמירת טבע
חיסכון במים	
<ul style="list-style-type: none"> • סגירת הברז בזמן צחצוח שיניים • מקלחות קצרות במקום אמבטיות 	<p>חיסכון במים תורם לצמצום שאיבת מים מנחלים, וכך שומר על מקורות מים טבעיים ומערכות אקולוגיות. השמירה על מקורות מים, כמו הכינרת ונחלים, מאפשרת לבעלי חיים שתלויים בבתי גידול לחים להמשיך להתקיים בישראל.</p>
חיסכון בחשמל	
<ul style="list-style-type: none"> • כיבוי אורות ומזגן כשיוצאים מהחדר בבית או מהכיתה 	<p>חיסכון באנרגיה מפחית פליטות גזי חממה ומאט את שינוי האקלים. ישראל מסתמכת בעיקר על גז טבעי לייצור חשמל. חיסכון באנרגיה מוביל לפחות שריפת דלקי מאובנים</p>

<p>(גז טבעי נחשב דלקי מאובנים), מה שמשפר את איכות האוויר. חיסכון באנרגיה מפחית את הצורך בקידוחי גז נוספים, ובכך מגן על הסביבה הימית של הים התיכון מפני הפגיעה הפיזית מקידוחים בקרקעית הים ומסכנת זיהום בשל דליפת נפט בים.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ניתוק המטען של הטלפון מהחשמל כשהוא לא בשימוש
<p>הפחתת פסולת פלסטיק</p>	
<p>פלסטיק אינו מתכלה אלא מתפרק לחלקיקים מיקרוסקופיים, שנשפגים בגופנו ובגופם של בעלי חיים אחרים. לא מעט בעלי חיים בולעים פלסטיק בטעות ועקב כך נחנקים.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • העדפת קופסאות רב-פעמיות לאוכל במקום שקיות חד-פעמיות • שימוש בבקבוק מים רב-פעמי • הימנעות משימוש בקשיות חד-פעמיות
<p>מחזור</p>	
<p>מחזור מפחית את כמות הפסולת המגיעה למטמנות ובכך מצמצם את זיהום הקרקע, זיהום מי התהום וזיהום מי הנחלים הזורמים לים. מטמנות זבל הן מקור לפליטת גזי חממה הנוצר מחיידקים שמפרקים את הפסולת. מחזור ככלי לצמצום פסולת מסייע בשמירה על השטחים הפתוחים.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • הפרדת פסולת למחזור • שימוש חוזר בחפצים (למשל, הפיכת צנצנת לכלי לעפרונות)
<p>חיסכון בנייר</p>	
<p>חיסכון בנייר יצמצם כריתת עצים. עצים קולטים פחמן דו-חמצני מהאוויר, פולטים חמצן בתהליך הפוטוסינתזה ואף אוגרים את הפחמן בגופם לשנים רבות ובכך מרחיקים אותו מהאטמוספירה.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • שימוש בשני צידי הדף • העדפת מחברות מנייר ממוחזר

תחבורה ירוקה	
<p>השימוש בכלי רכב "ירוקים" מפחית זיהום אוויר ופליטות, מה שמאוד חיוני בערים גדולות.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • עידוד הליכה ברגל, רכיבה על אופניים ושימוש בתחבורה ציבורית
גינון וטיפול הסביבה	
<p>גינה אקולוגית מגדילה את המגוון הביולוגי ומספקת בית גידול לחרקים מאביקים. גינה עם צמחים המושכים פרפרים תומכת במינים מקומיים ויכולה גם לסייע בשימור הצמחייה הייחודית של ישראל.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • שתילת צמחים או עצים בחצר או בגינה הקהילתית • טיפוח פינת טבע בחצר בית הספר
אכילה מקיימת	
<p>מזון מקומי משמעותו פחות פליטות גזי חממה מתעבורה ימית המייבאת את המזון לישראל ומתחבורה המשנעת את המזון בתוך הארץ. בנוסף, אין צורך באריזות פלסטיק לעטוף את המזון. בעת הקמת גינה עדיף לבחור גידולים מקומיים, להקפיד על מגוון רחב של צמחים ולבחור זנים שלא דורשים הרבה השקיה או דישון.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • העדפת פירות וירקות מקומיים ועונתיים • הקמת גינת ירק קטנה בבית, בבית הספר או בגינה הקהילתית
הפחתת בזבז מזון	
<p>הפחתת פסולת אורגנית ופליטות ממטמנות. מטמנות זבל פולטות גזי חממה, מתאן למשל. הימנעות מקנייה מיותרת של מזון טרי חוסכת משאבי מים המשמשים לחקלאות בישראל. הימנעות מקנייה מיותרת של מזון בכלל חוסכת משאבים באופן כללי, כאנרגיה המשמשת לייצור המוצרים במפעל וכדלק לתחבורה להפצת מוצרים, שבסופו של דבר יגיעו לפח.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • קונים רק את מה שצריך • אוכלים את מה שקנינו

צריכה מודעת	
<p>שימוש חוזר וצמצום קניות מפחית צריכת משאבים חדשים וייצור פסולת, ומפחית את הלחץ על משאבי הטבע המוגבלים של ישראל.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • החלפת בגדים בשוק קח תן של בית הספר • שאילת ספרי קריאה מהספרייה או מחברים במקום לקנות חדשים
הגנה על בעלי חיים	
<p>שמירה על מערכת אקולוגית מאוזנת כוללת שמירה על בעלי החיים בסביבת המחיה הטבעית שלהם. ולכן הימנעות מהאכלת בעלי חיים בטבע ומהרגלתם לבני אדם, והקפדה על השארתם בסביבתם הטבעית, היא הגנה על בעלי החיים.</p> <p>שחרור חיית מחמד לטבע עלול להוביל לפגיעה בטבע. תחרות עם מינים מקומיים על מזון וטריטוריה ואף דחיקה של מינים מקומיים הם תרחישים נפוצים בעקבות התפשטות מין פולש.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • יוצרים פינות האכלה או שתייה לציפורים בחצר • כשמטיילים, מקפידים לא להשאיר אשפה בטבע • לא לוקחים חיות בר הביתה (גם לא צבים!) ולא נוגעים בהן • לא משחררים לטבע חיות מחמד
חינוך והסברה בנושאי שמירת טבע	
<p>חינוך סביבתי מגביר את המודעות ומעודד פעולה לשמירת הסביבה.</p> <p>החינוך מחזק את הקשר בין הנוער הישראלי לטבע המקומי ומעודד אזרחות סביבתית.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • שיתוף המשפחה והחברים במידע על חשיבות שמירת טבע ובאפשרויות שלהם להשפיע • יצירת פוסטרים או מצגות על נושאי סביבה לבית הספר, הצגת המצגות לשבבות גיל אחרות

מומלץ לגזור את הגזע מגיליון בריסטול שלם על
מנת שיהיה מספיק מקום לכל עלי ההחלטות
הירוקות של התלמידים.